

คู่มือการพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษา

สู่การปฏิบัติ

นางกรองทิพย์ พึ่งสุข

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต ๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทิศทาง กรอบยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ พบว่า ประเด็นสำคัญเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่าง แท้จริง คือ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษ ที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคนให้สามารถปรับตัวรองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดเป็นนโยบายสำคัญและ เร่งด่วนให้มีการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสาระเทคโนโลยี มุ่งเน้นการปรับปรุงเนื้อหา ให้มีความทันสมัย ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ คำนึงถึงการส่งเสริมให้ ผู้เรียน มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ พร้อมที่จะ ประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขัน และอยู่ร่วมกับ ประชาคมโลกได้

คู่มือฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไปสู่กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

สารบัญ

	หน้า
1. ที่มาของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	๑
2. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3
ภาคผนวก	27

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปีการศึกษา 2562

1. ที่มาของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1) พระราชบัญญัติการศึกษา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10

การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง
3. มีงานทำ – มีอาชีพ
4. เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย

2) พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

หมวด 1 มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

มาตรา 5 มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย

1. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
4. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ
5. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
6. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
7. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

3) แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ได้แก่

1. ทักษะวิชาการ - ความรู้พื้นฐาน (รายวิชาพื้นฐาน)
 - อ่านออก เขียนได้ ลายมือสวย อ่านคล่อง เขียนคล่อง
 - อ่านเข้าใจ ตีความหมาย จับใจความสำคัญได้
 - เขียนสื่อสารแนวคิดของตนเองได้ตรงประเด็น
 - เน้นกระบวนการคิดขั้นพื้นฐาน สู่การคิดขั้นสูง
 - เน้นพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนด้วย Lesson Study
 - ส่งเสริมทักษะภาษาต่างประเทศ
 - มีแผนการจัดการเรียนรู้
2. ทักษะชีวิต - ทักษะงาน (สร้างคนดีให้บ้าน, ชมรมจิตอาสา)
 - มีทักษะชีวิตที่ดีมีคุณภาพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
 - มีความคิดเชิงบวก คิดสร้างสรรค์
 - มีทักษะในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
 - มีความซื่อสัตย์ อดทน กล้าหาญ
 - นักเรียนสามารถว่ายน้ำได้
 - นักเรียนรู้จักการหลีกเลี่ยงยาเสพติด
 - นักเรียนไม่มีการทะเลาะวิวาท
 - นักเรียนเป็นคนตรงต่อเวลา
 - นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักศาสนา

3. ทักษะอาชีพ - ความรู้เฉพาะทาง (รายวิชาเพิ่มเติม, วิชาเลือก, ชมรม)

- ความเป็นเลิศเฉพาะทาง เฉพาะด้าน

- พัฒนาโครงการอาชีพด้วยกระบวนการ PBL (Project-based Learning, Problem-based Learning)

- มีหลักสูตรเสริมทักษะอาชีพอย่างหลากหลาย หลักสูตร/สาระท้องถิ่น เช่น จักสาน ขนมไทย

4) แนวทางการนำหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) วิชาการป้องกันการทุจริตไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1. เปิดรายวิชาเพิ่มเติม

2. บูรณาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. บูรณาการกับการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

4. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

6. บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน

5) ประกาศ/คำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 30/2561 เรื่อง ให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกาศ ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561

3) คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 921/2561 เรื่อง ยกเลิกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเปลี่ยนชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้

4) คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา และคณะทำงาน

๒. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กรอบหลักสูตร ระดับท้องถิ่น และเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษา ผู้เรียน และชุมชน

๓. จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ ส่วนนำ โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การวัดและประเมินผล และเกณฑ์การจบการศึกษา

๔. ตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโดยพิจารณาคุณภาพ ความถูกต้องและความเหมาะสม

๕. นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการ ให้นำข้อเสนอแนะไปพิจารณาปรับปรุงก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร

๖. จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม หรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

๗. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

๘. วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๓. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

1. ส่วนนำ ข้อมูลในส่วนนี้ช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ทราบถึงเป้าหมายโดยรวม ของ สถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ ความนำ วิสัยทัศน์ สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

แนวการเขียนปก ประกาศ/คำสั่ง และส่วนนำของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

1.1 ปกหลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบไปด้วยตราสัญลักษณ์ของโรงเรียน ชื่อโรงเรียน ปี พ.ศ. ที่เริ่มใช้หลักสูตร และหน่วยงานที่โรงเรียนสังกัด หากหลังจากใช้ไประยะหนึ่งแล้วสถานศึกษามีการปรับปรุง หลักสูตร ให้ปรับเปลี่ยนปี พ.ศ. ใหม่ให้สอดคล้องกับปีที่ปรับปรุง

** ปกหลักสูตรควรมีองค์ประกอบสำคัญ ส่วนการออกแบบ สถานศึกษาทำได้ ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างปกหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ความนำ เขียนแสดงให้เห็นความเชื่อมโยง ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระ ภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 รวมทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 คำสั่งและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่น จุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน

1.4 วิสัยทัศน์โรงเรียน เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เอกลักษณ์ของโรงเรียนเพื่อสร้างศรัทธา จุดประกายความคิดในการพัฒนาองค์กร และคุณภาพผู้เรียน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน มีแนวทางการกำหนด ดังนี้

1.4.1 ศึกษาข้อมูล ต่อไปนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2) ศึกษากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น
- 3) ศึกษาข้อมูลความต้องการ จุดเน้นของท้องถิ่นและโรงเรียน

1.4.2 กำหนดคำสำคัญที่มุ่งบอกถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

1.4.3 ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่สมบูรณ์ ควรประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

- 1) สอดคล้องกับจุดหมาย หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2) สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น
- 3) แสดงภาพอนาคตของผู้เรียนที่ครอบคลุมสภาพความต้องการของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น
- 4) ใช้ภาษากระทัดรัด ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้

1.5 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นสมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการที่ผู้เรียนพึงมี ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนอาจจะเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการ มีดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ 8 ประการ เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอาจจะเพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ มีดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอน ในแต่ละปี/ ภาคเรียน ประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สอดคล้องจุดเน้นของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล) พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียนหรือหน่วยกิต ของรายวิชาเหล่านั้น การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องจัดทำ 2 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างเวลาเรียน และ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี โดยพิจารณาจากข้อมูล ต่อไปนี้

2.1 เวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด

ภายหลังจากประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 25๖๐ ได้มีคำสั่ง ประกาศ และหนังสือราชการ เกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนอยู่หลายฉบับ ซึ่งบางฉบับยังมีผลบังคับใช้ และบางฉบับยกเลิกไปแล้ว รายละเอียดในภาคผนวก โดยสรุปดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน		
	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม - ประวัติศาสตร์ - ๔ สาระ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ	จัดสรรเวลา ตามความ เหมาะสม ๕๐ ชั่วโมงต่อปี	จัดสรรเวลา ตามความ เหมาะสม ๕๐ ชั่วโมงต่อปี	จัดสรรเวลา ตามความ เหมาะสม ๘๐ ชั่วโมงต่อ ๓ ปี
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	840 ชั่วโมง/ปี	880 ชั่วโมง/ปี	รวม 3 ปี 1,640 ชั่วโมง
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120 ชั่วโมงต่อปี	120 ชั่วโมงต่อปี	รวม 3 ปี 360 ชั่วโมง
รายวิชา/กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและ จุดเน้นกลุ่มสาระการ	เรียนรู้		

สถานศึกษากำหนด

สถานศึกษากำหนด

สถานศึกษากำหนด

หมายเหตุ ๑. ชั้น ป. ๑ – ๓ อาจจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์

๒. การจัดสรรเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐานผู้เรียน ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลาง ฯ กำหนด

๓. การจัดเวลาเรียนต้องให้สอดคล้องกับเกณฑ์การจบ และคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน

๔. วิชาหน้าที่พลเมือง สถานศึกษาทุกแห่งยังคงต้องจัดการเรียนการสอนหน้าที่พลเมือง **เป้าหมายของการจัด คือ การส่งเสริมการสร้างความเป็นพลเมืองดีของชาติตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา** โดยมีทางเลือกในการจัดการเรียนการสอน 4 ทางเลือก ดังนี้

1) เพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองในหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ (วัดผลรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง)

2) บูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นทั้งรายวิชาพื้นฐาน หรือเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ (วัดผลรวมอยู่ในรายวิชานั้น ๆ)

3. บูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (วัดผลรวมอยู่ในรายวิชานั้น ๆ)

4. บูรณาการการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรม/โครงการ/โครงการหรือวิถีชีวิตประจำวันในโรงเรียน (วัดผล ผ่าน – ไม่ผ่าน ตามลักษณะของกิจกรรม)

ทั้งนี้ สถานศึกษาควรระบุได้ว่าจัดการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองในลักษณะใด ผลการจัด บรรลุเป้าหมายหรือไม่

๕. การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ระดับประถมศึกษาให้เรียนสาระประวัติศาสตร์ 40 ชม./ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 40 ชม./ปี (3 นก.) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 80 ชม./3 ปี (2 นก.)

๖. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สถานศึกษาทุกแห่งยังคงต้องจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้น ป.1 - 3 จำนวน 200 ชม./ปี โดยเสนอทางเลือก 2 ทาง ดังนี้

1) จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นรายวิชาพื้นฐาน จำนวน 200 ชม./ปี

2) จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นรายวิชาพื้นฐาน อย่างน้อย 120 ชม./ปี และจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร 80 ชม./ปี รวมเวลาเรียนภาษาอังกฤษทั้งหมด จำนวน 200 ชม./ปี

2.2 จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และลักษณะตัวชี้วัด

2.๒.๑ จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ศึกษาและพิจารณาจำนวนตัวชี้วัดชั้นปีและตัวชี้วัดช่วงชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเหมาะสม สำหรับจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีดังนี้

คณิตศาสตร์พื้นฐาน															
ชื่อสาระ	มาตรฐานการเรียนรู้		จำนวนตัวชี้วัดแต่ละระดับ/แต่ละสาระ												รวม จำนวน ตัวชี้วัด
	จำนวน มาตรฐาน	รหัส มาตรฐาน	ประถมศึกษา						ม.ต้น			ม.ปลาย			
			ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
1. จำนวนและพีชคณิต	3	ค 1.1	5	8	11	16	9	12	3	2	-	1	1	-	68
		ค 1.2	1	-	1	-	-	1	-	2	2	-	2	-	9
		ค 1.3	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	1	-	7
2. การวัดและเรขาคณิต	2	ค 2.1	2	6	13	3	4	3	-	2	2	-	-	-	35
		ค 2.2	1	1	1	2	4	4	2	5	3	-	-	-	23
3. สถิติและความน่าจะเป็น	2	ค 3.1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	-	-	1	12
		ค 3.2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	3
	7	-	10	16	28	22	19	21	9	12	12	3	4	1	157
	รวมตัวชี้วัด		116						33			8			

วิทยาศาสตร์พื้นฐาน															
ชื่อสาระ	มาตรฐานการเรียนรู้		จำนวนตัวชี้วัดแต่ละระดับ/แต่ละสาระ												รวม จำนวน ตัวชี้วัด
	จำนวน มาตรฐาน	รหัส มาตรฐาน	ประถมศึกษา						ม.ต้น			ม.ปลาย			
			ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
1. วิทยาศาสตร์ชีวภาพ	3	ว 1.1	2	-	-	-	4	-	-	-	6	4	-	-	16
		ว 1.2	2	3	4	1	-	5	18	17	-	12	-	-	62
		ว 1.3	-	1	-	4	2	-	-	-	11	6	-	-	24
2. วิทยาศาสตร์ กายภาพ	3	ว 2.1	2	4	2	4	4	1	10	6	8	-	25	-	66
		ว 2.2	-	-	4	3	5	1	1	15	-	-	10	-	39
		ว 2.3	1	2	3	1	5	8	7	6	21	-	12	-	66
3. วิทยาศาสตร์โลก และอวกาศ	2	ว 3.1	2	-	3	3	2	2	-	-	4	-	-	10	26
		ว 3.2	1	2	4	-	5	9	7	10	-	-	-	14	52
4. เทคโนโลยี	2	ว 4.1	-	-	-	-	-	-	5	5	5	5	1	-	21
		ว 4.2	5	4	5	5	5	4	4	4	4	1	1	1	43
	10	-	15	16	25	21	32	30	52	63	59	28	49	25	415
	รวมตัวชี้วัด		139						174			102			

2.๒.๒ ลักษณะตัวชี้วัด

การทำความเข้าใจลักษณะตัวชี้วัดเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจกำหนดรายวิชา โดยศึกษาความยากง่าย และลำดับความต่อเนื่องสัมพันธ์ของแต่ละตัวชี้วัด ตัวอย่างการบันทึกการศึกษา ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ชั้น.....

ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
วิชา.....จำนวน.....หน่วยกิต	
สาระ..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด.....	สาระ..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด..... มาตรฐาน..... ตัวชี้วัด.....

2.3 เป้าหมาย จุดเน้น การพัฒนาผู้เรียนของท้องถิ่นและของโรงเรียน

เพื่อให้การจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามที่ท้องถิ่นและโรงเรียนต้องการ ดังนั้น โรงเรียนควรพิจารณากำหนดรายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนของกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น (จัดทำโดยเขตพื้นที่การศึกษา) และความต้องการ/จุดเน้นของโรงเรียน

2.4 ระเบียบ แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่

2.4.1 การกำหนดรายวิชา สถานศึกษาจะต้องนำความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละ “กลุ่มสาระการเรียนรู้” (Learning areas) ไปจัดทำเป็น “รายวิชา” (Courses) โดยตั้งชื่อรายวิชาให้สะท้อนสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น ๆ กำหนดรหัสวิชา รวมทั้งระบุจำนวนเวลาเรียน หรือจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาเหล่านั้นกำกับไว้ด้วย ทั้งนี้ระดับประถมศึกษาจัดทำรายวิชาเป็นรายปี ระดับมัธยมศึกษาจัดทำเป็นรายภาคเรียน

2.4.2 ประเภทของรายวิชา มีดังนี้

1) รายวิชาพื้นฐาน: เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ การตั้งชื่อรายวิชาพื้นฐานควรสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือสะท้อนถึงจุดเน้นและเนื้อหาสาระที่สอน และระดับความยากง่ายของสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น

2) รายวิชาเพิ่มเติม : เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอนเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น โดยมีการกำหนด “ผลการเรียนรู้” เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับ เกณฑ์การจบ การศึกษา สำหรับชื่อรายวิชาเพิ่มเติมนั้น ควรสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือสะท้อนถึงจุดเน้นและเนื้อหาสาระที่สอน และระดับความยากง่ายของสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น

2.4.3 การจัดรายวิชา

1 ระดับประถมศึกษา

รายวิชาพื้นฐาน

๑. ให้สถานศึกษาจัดรายวิชาพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ ๑ รายวิชาต่อปี ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดเป็นรายวิชาสังคมศึกษา และรายวิชาประวัติศาสตร์ โดยรายวิชาประวัติศาสตร์ให้จัดการเรียนการสอน ๔๐ ชั่วโมงต่อปี

๒. สาระเทคโนโลยี เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงจัดอยู่ในรายวิชาวิทยาศาสตร์โดยไม่แยกเป็นรายวิชาเฉพาะ

รายวิชาเพิ่มเติม

สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา ความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยจัดเป็นรายปี และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

๒ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายวิชาพื้นฐาน

- ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ อาจจัดได้มากกว่า ๑ รายวิชาในแต่ละภาค/ปี

รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และ

- สามารถจัดรายวิชาพื้นฐานใน ๑ ภาคเรียน ให้เรียนครบ/ ไม่ครบทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ แต่เมื่อจบหนึ่งปีการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้เรียนรายวิชาพื้นฐานครบทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

- กำหนดให้ ๑ รายวิชา มีค่าน้ำหนัก ไม่น้อยกว่า ๐.๕ หน่วยกิต (๑ หน่วยกิต คิดเป็น ๔๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน) และเมื่อรวมจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ต้องมีเวลาเรียนรวม ๘๘๐ ชั่วโมงต่อปี (22 หน่วยกิต)

- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้จัดสาระประวัติศาสตร์ เป็นรายวิชาเฉพาะ ภาคเรียนละ ๑ รายวิชา (๐.๕ หน่วยกิต) ทุกภาคเรียน รวม ๒ รายวิชา (๓.๐ หน่วยกิต)

รายวิชาเพิ่มเติม

สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา ความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยจัดเป็นรายภาค และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

๓ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายวิชาพื้นฐาน

- ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อาจจัดได้มากกว่า ๑ รายวิชา โดยภายใน ๓ ปี ต้องครบทุกตัวชี้วัดที่กำหนดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ

- กำหนดให้ ๑ รายวิชา มีค่าน้ำหนัก ไม่น้อยกว่า ๐.๕ หน่วยกิต (๑ หน่วยกิต คิดเป็น ๔๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน) และเมื่อรวมจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ต้องมีเวลาเรียนรวม 1,640 ชั่วโมงต่อ 3 ปี (41 หน่วยกิต)

- กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กำหนดตัวชี้วัดเป็นรายปี ในการนำไปใช้ อาจจัดให้ตรงตามชั้นปีที่กำหนด หรือยืดหยุ่นระหว่างปี ซึ่งอาจจัดไม่ตรงตามชั้นปีที่กำหนดได้ตาม ความเหมาะสมและศักยภาพของผู้เรียน

- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้จัดรายวิชา ประวัติศาสตร์ให้ครบ ๒ หน่วยกิต ภายใน ๓ ปี

รายวิชาเพิ่มเติม

สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตาม ความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียนโดยจัดเป็นรายภาค และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

2.4.๔ การกำหนดรหัสวิชา เพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการสื่อสารสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดรหัสวิชาอย่างเป็นระบบ

ระบบรหัสวิชา การกำหนดรหัสวิชาควรใช้ตัวเลขอารบิก เพื่อสื่อสารและการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา สำหรับรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ประกอบด้วยตัวอักษรและตัวเลข ๖ หลัก ดังนี้

ญ หมายถึง ภาษาญี่ปุ่น
ต หมายถึง ภาษาเวียดนาม

- น หมายถึง ภาษาลาติน
- บ หมายถึง ภาษาบาลี
- ป หมายถึง ภาษาสเปน
- ฝ หมายถึง ภาษาฝรั่งเศส
- ม หมายถึง ภาษามลายู
- ย หมายถึง ภาษาเยอรมัน
- ร หมายถึง ภาษาอาหรับ
- ล หมายถึง ภาษาลาว
- อ หมายถึง ภาษาอังกฤษ
- ฮ หมายถึง ภาษาฮินดู

๑.๒ กรณีที่มีสถานศึกษาใดจัดทำรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ ให้สถานศึกษาทำเรื่องเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมและประกาศให้สถานศึกษาทั่วประเทศได้รับทราบและใช้ให้ตรงกัน

๒. กรณีกำหนดรายวิชาในกลุ่มเทคโนโลยีในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้ใช้รหัสวิชา ว และถ้ากำหนดในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้ใช้รหัสวิชา ง

หลักที่ ๒ เป็นรหัสตัวเลขแสดงระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้ คือ

- 1 หมายถึง รายวิชาระดับประถมศึกษา
- 2 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3 หมายถึง รายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักที่ ๓ เป็นรหัสตัวเลขแสดงปีที่เรียนของรายวิชา ซึ่งสะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละปี คือ

0 หมายถึง รายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียน จะเรียนปีใดก็ได้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

1 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๑ ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.๑ ม.๑ และม.๔)

2 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๒ ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอน ปลาย (ป.๒ ม.๒ และม.๕)

3 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๓ ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.๓ ม.๓ และ ม.๖)

4 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๔ ของระดับประถมศึกษา (ป.๔)

5 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๕ ของระดับประถมศึกษา (ป.๕)

6 หมายถึง รายวิชาที่เรียนในปีที่ ๖ ของระดับประถมศึกษา (ป.๖)

หลักที่ ๔ เป็นรหัสตัวเลขแสดงประเภทของรายวิชา คือ

- 1 หมายถึง รายวิชาพื้นฐาน
- 2 หมายถึง รายวิชาเพิ่มเติม

หลักที่ ๕ และหลักที่ ๖ เป็นรหัสตัวเลขแสดงลำดับของรายวิชาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปีระดับการศึกษาเดียวกัน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนตั้งแต่ 01-99 ดังนี้

- รายวิชาที่กำหนดปีที่เรียน ให้นำรหัสหลักที่ ๕-๖ ต่อเนื่องในปีเดียวกัน หากจัดรายวิชาเป็นรายภาค ให้กำหนดเรียงลำดับรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันให้เสร็จสิ้นในภาคเรียนแรกก่อน แล้วจึงกำหนดต่อในภาคเรียนที่สอง

- รายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียน ให้นำรหัสหลักที่ ๕-๖ ต่อเนื่องในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

- รหัสหลักที่ ๕ และหลักที่ ๖ ของ**รายวิชาเพิ่มเติม** ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔-๖) กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้กำหนดรหัสวิชา เป็นช่วงลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 01 - 19 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มฟิสิกส์

ลำดับที่ 21 - 39 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มเคมี

ลำดับที่ 41 - 59 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มชีววิทยา

ลำดับที่ 61 - 79 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ ลำดับที่ 81 - 99 หมายถึง รายวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์อื่นๆ

3. คำอธิบายรายวิชา ส่วนนี้เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชา นั้นๆ ในคำอธิบายรายวิชาจะประกอบด้วยรหัสวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา (พื้นฐาน/เพิ่มเติม) กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน พร้อมทั้งคำอธิบายให้ทราบว่าเมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือเจตคติอะไร ซึ่งอาจจะบ่งชี้ให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ สำคัญที่ผู้เรียนจะ ได้รับด้วยก็ได้

เมื่อสถานศึกษากำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอนในแต่ละปี/ ภาคเรียน เรียบร้อยแล้ว จะต้องเขียน คำอธิบายรายวิชา ทั้งรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาด้วย

คำอธิบายรายวิชาคืออะไร

คำอธิบายรายวิชา เป็นข้อมูลรายละเอียดของแต่ละรายวิชา ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ เวลาเรียน รหัสวิชา ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิต ระดับชั้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางที่ผู้สอนใช้ในการวางแผนและออกแบบการเรียนการสอน

คำอธิบายรายวิชามีไว้เพื่ออะไร

1. เพื่อสร้างความเข้าใจว่าในรายวิชานั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้องค์ความรู้ ฝึกทักษะ/กระบวนการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอะไรบ้าง
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชามีลักษณะอย่างไร

คำอธิบายรายวิชา มีลักษณะเป็นความเรียงที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คำอธิบายรายวิชาของรายวิชา **พื้นฐาน** ให้วิเคราะห์จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด สำหรับคำอธิบายรายวิชา **เพิ่มเติม** ให้วิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น คำอธิบายรายวิชาเขียนเป็นรายปีสำหรับระดับประถมศึกษา และเป็นรายภาคเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของคำอธิบายรายวิชาคืออะไร

องค์ประกอบสำคัญของคำอธิบายรายวิชา... จำแนกได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย รหัสวิชา.....ชื่อรายวิชา.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ชั้นปี..... จำนวน ชั่วโมงหรือหน่วยกิต

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ /กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีแนวการเขียนที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง
2. ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง
3. ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อะไรบ้าง ตามหลักสูตรแกนกลาง ฯ และตาม

ธรรมชาติของวิชา

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยรหัสตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ทั้งหมดในรายวิชานั้น

คำอธิบายรายวิชาเขียนอย่างไร

รายวิชาพื้นฐาน

รายวิชาพื้นฐานเป็นรายวิชาที่สอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การเขียนคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ตัวชี้วัดชั้นปีในระดับประถมศึกษา สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นวิเคราะห์ตัวชี้วัดชั้นปีเพื่อกำหนดเป็นรายภาค หรือตัวชี้วัดช่วงชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นรายภาคและสาระการเรียนรู้

แกนกลางตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจากกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการและบริบทของโรงเรียน เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดในรายวิชานั้น

3. จัดกลุ่มตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อหลอมรวมและเรียบเรียง เขียนเป็นความเรียง ให้เห็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะในรายวิชานั้น

4. เขียนรายละเอียดตามองค์ประกอบของคำอธิบายรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติม

รายวิชาเพิ่มเติมเป็นรายวิชาที่โรงเรียนกำหนดขึ้นตามจุดเน้น ความต้องการของโรงเรียนหรือท้องถิ่น การเขียนคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดผลการเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนเป็นผู้กำหนดขึ้น

2. กำหนดสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้

3. จัดกลุ่มผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อหลอมรวมและเรียบเรียง เขียนเป็นความเรียงให้เห็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะในรายวิชานั้น

4. เขียนรายละเอียดตามองค์ประกอบของคำอธิบายรายวิชา

การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด สถานศึกษาสามารถทำได้หลายวิธี ในที่นี้ได้เสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ตัวชี้วัดประกอบการสร้างความรู้ความเข้าใจ 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด เป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถ

ปฏิบัติได้ แบบบันทึกการวิเคราะห์เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... รายวิชาชั้น.....

สาระ.....

มาตรฐาน

.....

ตัวชี้วัด	รู้อะไร	ทำอะไรได้	สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น

รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ
อันพึง ประสงค์

แบบบันทึกการวิเคราะห์เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... รายวิชาชั้น.....

สาระ.....

มาตรฐาน

.....

ตัวชี้วัด	ความรู้	ทักษะ / กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น

4.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ประกอบด้วยกิจกรรม ๓ ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อ สังคมและ สาธารณประโยชน์ โดยระบุแนวทางการจัด เวลา และแนวทางการประเมินกิจกรรม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ คือ ๑) กิจกรรมแนะแนว ๒) กิจกรรมนักเรียน และ ๓) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แยกกลาง และเป้าหมาย/จุดเน้นของท้องถิ่น พร้อมทั้งพิจารณาความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา เพื่อ จัดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง หลักสูตรแยกกลางได้กำหนดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีละ ๑๒๐ ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๖๐ ชั่วโมง จำนวนเวลาที่กำหนด เป็นเวลารวมในการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในส่วนของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์นั้น หลักสูตร แยกกลางระบุให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.๑-๖) รวม ๖ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) รวม ๓ ปี จำนวน ๔๕ ชั่วโมง ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔-๖) รวม ๓ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง

จากโครงสร้างเวลาเรียนดังกล่าว สถานศึกษาสามารถพิจารณาจัดแบ่งจำนวนเวลาสำหรับผู้เรียน แต่ละระดับชั้นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม และอาจจัดให้ผู้เรียนได้ ทำกิจกรรมดังกล่าวในบางชั่วโมงของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือกิจกรรมชุมนุมต่างๆ ก็ได้ นอกจากนั้น ยังสามารถสอดแทรกในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ โดยมีหลักฐานที่สามารถยืนยันเวลาที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ กิจกรรมดังกล่าวครบตามเวลาที่สถานศึกษากำหนด พร้อมทั้งการประเมินการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

การจบหลักสูตรในแต่ละระดับ ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภท ดังนี้

ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

๑. กิจกรรมแนะแนว

๒. กิจกรรมนักเรียน

๒.๑ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์

๒.๒ ชุมนุม ชมรม

ผู้เรียนต้องเข้าร่วมและได้รับการประเมินกิจกรรมทั้ง ๒.๑ และ ๒.๒

๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

๑. กิจกรรมแนะแนว

๒. กิจกรรมนักเรียน

๒.๑ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ หรือนักศึกษาวิชาทหาร

๒.๒ ชุมนุม ชมรม

ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง ๒.๑ และ ๒.๒ หรือเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตาม

ความเหมาะสม

๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการเขียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในแต่ละกิจกรรมให้ระบุแนวทางการจัดกิจกรรม เวลาการจัดกิจกรรม และแนวทางการประเมินกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด

ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

๑. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้.....

.....

นักเรียนทุกคนควรเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ระดับประถมศึกษา.....ชั่วโมงต่อปีการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา.....ชั่วโมงต่อภาคเรียน

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

.....

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้.....

.....

กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร ระดับประถมศึกษา.....ชั่วโมงต่อปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา.....ชั่วโมงต่อภาคเรียน

แนวการจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม ระดับประถมศึกษา.....ชั่วโมง

ต่อปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา.....ชั่วโมงต่อภาคเรียน

แนวการจัดกิจกรรมชุมนุม

.....

.....

หมายเหตุ สามารถระบุชื่อกิจกรรมชุมนุมที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเลือกเรียน หรือชื่อกิจกรรมชุมนุมที่โรงเรียนจัดให้มี

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้

.....

.....

ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ระดับประถมศึกษา..... ชั่วโมงต่อปีการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา..... ชั่วโมงต่อภาคเรียน

แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

.....

.....

.....

แนวทางการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ การประเมินผลอาจเขียนแยกการประเมินผลแต่ละกิจกรรม หรือเขียนรวมในภาพรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็ได้

๕.เกณฑ์การจบการศึกษา เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับโดยพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง และสถานศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

5.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษา
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

5.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

นอกจากนั้น การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องให้ความสำคัญกับเงื่อนไขคุณสมบัติผู้สมัครสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา คณะ/สาขาต่างๆ เช่น แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถานศึกษามีจำเป็นต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีรายวิชาและหน่วยกิตที่เรียนครบตามคุณสมบัติ

6. การออกแบบการจัดการเรียนการสอน

ควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จ โดยพิจารณาหลักการในการออกแบบการเรียนการสอน คือ

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย
2. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร มีความรู้ความเข้าใจ และ/หรือ มีความสามารถอะไร ผู้สอนจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนให้ชัดเจน
3. ใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้อะไรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชานั้น ๆ ได้ดีที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิชาการ – ความรู้พื้นฐาน ทักษะชีวิต – ทักษะงาน ทักษะอาชีพ - ความรู้เฉพาะทาง
4. มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบผลของการจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่

7. โครงสร้างรายวิชา

ในระดับชั้นเรียนครูผู้สอนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากรายวิชาใดมีผู้สอนมากกว่าหนึ่งคน ครูอาจร่วมมือ

กัน ทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

รายวิชาแต่ละรายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย ซึ่งได้วางแผนและออกแบบไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ดังนั้นเพื่อที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงสร้างรายวิชา เพื่อให้ได้ทราบว่ารายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดใด โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใด สัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็นอย่างไร

ตัวอย่างโครงสร้างรายวิชา

รายวิชา.....กลุ่มสาระ.....

ชั้น..... ภาคเรียนที่..... จำนวน.....หน่วยกิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด	เวลา (ชม.)	คะแนน
รวมทั้งสิ้น					

8. การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

การวิจัยจะเป็นที่มาของข้อมูลข่าวสารที่แม่นยำตรงแสดงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา สาเหตุ และแนวทางปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน

1) การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโครงการเรียนรู้ และเวลาเรียน

2) การประเมินความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และโครงการต่าง ๆ

3) การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีหัวข้อในการพิจารณา เช่น ความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล เป็นต้น

การวิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการ ได้ ทั้งระหว่างการใช้หลักสูตร และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้เรียบร้อยแล้ว หรือการติดตามจากผลผลิตของ หลักสูตร คือ ผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตร

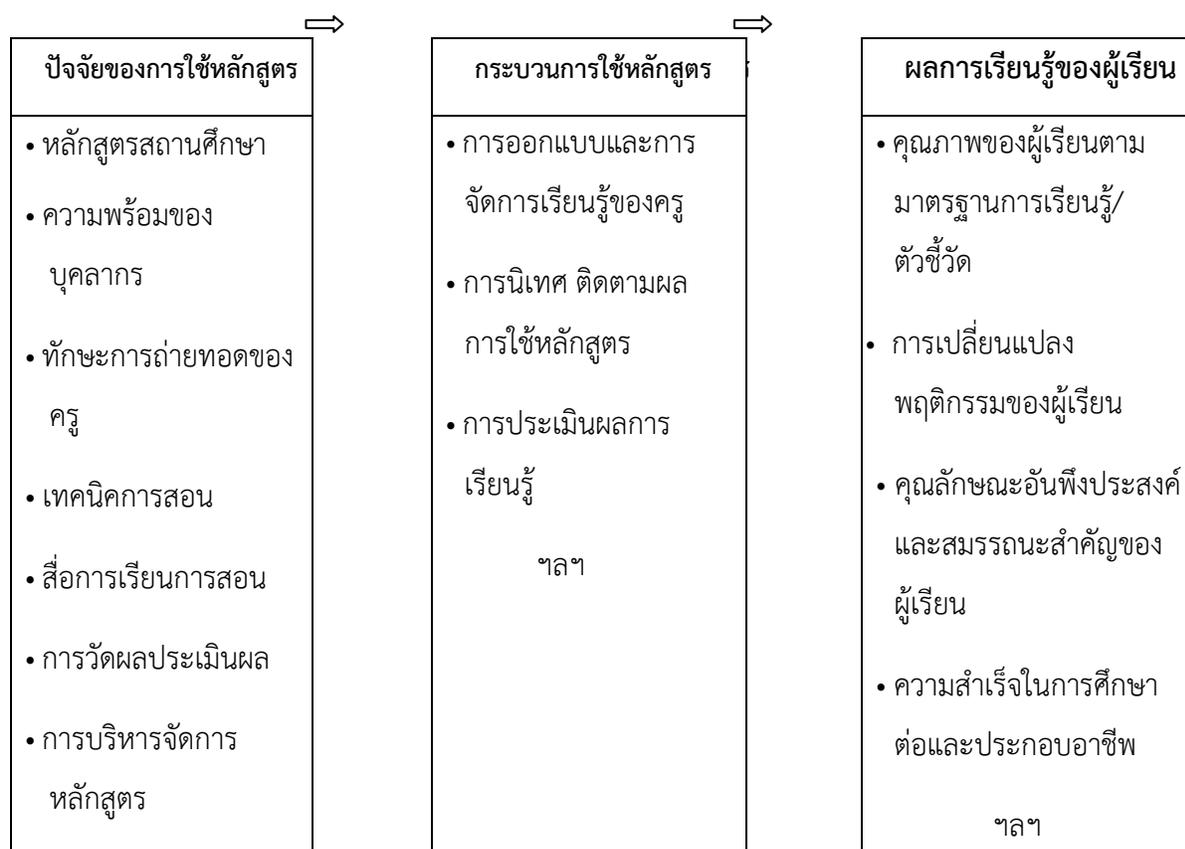
เพื่อให้การประเมินผลการใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายของการควบคุมคุณภาพ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินทั้งระบบ คือ

- 1) กำหนดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา
- 2) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับคณะครู
- 3) วางระบบเครือข่ายการทำงานและมอบหมายงานการประเมินให้คณะผู้ปฏิบัติงานแต่ละคณะดำเนินการประเมินเป็นระยะๆ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าคณะใดต้องประเมินรายการใดบ้าง
- 4) สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ คือ พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่จะประเมิน พิจารณาหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป สำหรับประเด็นในการประเมินนั้น สามารถประเมินได้ทั้งเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และผลจากการใช้หลักสูตร อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาควรมุ่งเน้นการประเมินส่วนที่เกี่ยวข้องต่อคุณภาพของผู้เรียน เป็นสำคัญและควรคำนึงถึงทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ โดยนำผลการประเมินระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มาพิจารณาทั้งผลการประเมินในภาพรวม และผลการประเมินที่แยกรายวิชา และแยกรายมาตรฐาน หากผลการประเมินไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ควรศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ซึ่งสาเหตุย่อมเกิดมาจากปัจจัยและกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้นเอง จากนั้นจึงหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพต่อไป

ประเด็นเกี่ยวข้องในการประเมินผลการใช้หลักสูตร

นอกจากนั้นสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยปฏิบัติการ (Action research) เพื่อ

แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง โดยการวิจัยนั้นอาจเริ่มต้นจากการเลือกปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมากที่สุด และที่มาของปัญหาการวิจัยอาจเกิดจากผู้เรียน เช่น ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการเรียนรู้ เป็นต้น หรืออาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูไม่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนรายคน เมื่อได้ปัญหาการวิจัยแล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

ภาระงานสถานศึกษา

- 1) หลักสูตรสถานศึกษา
- 2) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการ เทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น Active Learning PBL Lesson Study เป็นต้น
- 4) ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน
- 5) วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 6) แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 7) หลักสูตรท้องถิ่น / สาระท้องถิ่น
- 8) การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร

